

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת וארא תשפ"ה שנה י | גליון מס' 566

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסר ונשיא 'בני אמונים'

הצהרה על מסירות נפש

בספר דניאל (פרק ג) מתארת מסירות נפשם של חנניה, מישאל ועזריה, כאשר נבוכדנצר מלך בבל הזהירם שאם לא ישתחוו לצלם הזהב, יורה להשליכם לכבשן האש. חרף האזהרה עמדו חנניה מישאל ועזריה בסרובם, ואכן הורה נבוכדנצר הרשע להשליכם לתוך כבשן האש, ואולם נעשה להם נס והם יצאו ללא פגע.

חכמינו זכרונם לברכה (פסחים נג ב) מספרים כי אדם גדול בשם תודוס איש רומי היה דורש: "מה ראו חנניה, מישאל ועזריה שמסרו עצמם על קדשת השם?" מגוץ הם למדו שעליהם לעשות זאת? "נשאו קל וחמר בעצמם מצפודעים". כאשר נצטוו הצפודעים לפשט על בתי המצרים, הן קפצו ללא הסוס אל תוך התנורים הלוהטים, אף שאינן מצוות על קדוש השם. אם כן - נשאו חנניה, מישאל ועזריה קל וחמר - אנו המצויים על קדוש השם - על אחת כמה וכמה.

בכל הדורות מסרו בני עמנו את נפשם על מזבח אמונתם ללא הסוס. ספורי מסירות הנפש שזורים בתולדות עמנו לאורך כל הדורות. מקבלים אנו מפי ספרים וסופרים, כי בלבם של כל יהודי ויהודי נטוע כח אתגנים למסר את הנפש למען קדשת השם.

מקור הכח למסירות נפש על קדוש ה' הוא האמונה הפשוטה, שעומדת למעלה מן הדעת והשכל. ולפי שהאמונה נבנית בלב האדם נדבך אחר נדבך מכח עניית אמו, אך טבעי הדבר שענין מסירות הנפש אף מרמז באמו, כמובא בספרי קדמונים שאמן היא ראשי תבות: "אני מוסר נפשי".

כאשר אדם עונה אמן בכונה הוא מכריז על אמונתו כי הקב"ה הוא "א-ל-מלך נאמן" (שבת קיט ב), ובכך הוא קובע את האמונה בתודעתו, וכך פורצת מלבו אף הכרזת "אני מוסר נפשי".

אפשר להבין בכך את אשר כתב בעל הסמיכת חכמים' שיום ההלואה שלו חל בערב שבת קדש זו, כי העונה אמן בכונה "קדוש יקרא" (ספר הצנאה אות כו). כאשר אדם עונה אמן בכונה ומכריז על הסכמתו למסר נפשו על קדוש ה' ולקיים את מצות "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (ויקרא כב לג), הוא נמנה עם הצדיקים שמסרו נפשם על קדוש ה' בכל הדורות, וזכו בפי העם לתאר "קדושים".

אין לי ספק כי אדם המתחייב לעניית אמן כהכרזה על מסירות נפש למען אמונתו, לא יותר עליה בקלות, ואף ישכים קום מדי יום לעניית אמן אחר ברכות השחר של זולתו בדבקות ובמסירות.

בקריאת "אני מוסר נפשי".
שבת שלום,

213 298 מכובל י"ן

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

הזכרת מפת בכורות בתפלה

"ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלהים לפרעה ואהרן אחיד יהיה נביאך" (אז)

בברכת "גאל ישראל" הסמוכה לקריאת שמע, אנו מודים לה' בכל יום על הגסים והנפלאות שעשה לנו בהוציאנו אותנו מארץ מצרים. אולם מכל עשר המכות, רק את מפת בכורות אנו מזכירים בפרוט, בשחרית: "כל בכוריהם הרגת ובכורך ישראל גאלת" ובערבית: "המכה בעבדתו כל בכורי מצרים". שאר המכות, לעמת זאת, אינן מזכרות כלל בברכה של שחרית ואף במשפט כללי בברכה של ערבית. במה התייחדה מפת בכורות, המזכרת לבדה בתאור יציאת מצרים?

באר הגרי"ז מבריסק:

מלשון המשנה במסכת עדיות (ב י): "משפט המצרים שגים עשר חדש" עולה כי המכות נתנו למצרים כענש וכמשפט על שעבודם את ישראל, כפי שהבטיח ה' לאברהם (בראשית טו ד): "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחר כן יצאו ברכש גדול", ולא כדי לאלצם לשלח את ישראל.

לפיכך, טרם יציאתם ממצרים ומשהגיעה עת קיום ההבטחה, מנה הקדוש ברוך הוא את משה לשופט, לדון ולהעניש את פרעה ואת המצרים על שעבודם את ישראל, וכפי שפרש רש"י את הפתוב שלפנינו, ש"אלהים" האמור כאן הוא מלשון שופט.

אולם יצאה מן הפלל מפת בכורות, אשר על אודותיה מפרש בתורה כי באה על המצרים בעבור שנמנעו מלשלח את ישראל, כפתוב (לעיל ד כג): "שלח את בני ויעבדני ותמאן

לשלחו הנה אנכי הרג את בנך בכרך".

משום כך בפיטו "דינו" הנאמר בליל פסח, הפריד הפיטון את "מפת בכורות" משאר המכות באמרו: "אלו עשה בהם שפטים ולא עשה באלהיהם - דינו, אלו עשה באלהיהם ולא הרג את בכוריהם - דינו". כיון שחלוקה מפת בכורות משאר המכות בכך שלא היתה "שפטים", אלא נועדה לכפות על פרעה והמצרים לשלח את ישראל, לפיכך הזכרה בפני עצמה.

זו הסבה מדוע אין אנו מפרטים בברכת "גאל ישראל" אלא את מפת בכורות ולא את שאר המכות. כיון שרק מפת בכורות באה על המצרים כדי לאלצם לשלח את ישראל ולא רק כענש על השעבוד, לפיכך רק היא נחשבת כחלק מיציאת מצרים משם ורק אותה הזכירו אנשי כנסת הגדולה בכלל הזכרת יציאת מצרים (הגדה של פסח 'מבית לוי' עמ' קעז).

פרעה מבקש שיתפללו לשלומה של מלכות

"ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם לה' אלקיכם במדבר רק הרחק לא תרחיקו ללכת העתירו בעדי" (ח כז)

פרש רבי שלמה קלוגור:

חשש פרעה שאם ירחיקו ישראל ללכת לעבד את ה' ידרוך שלשת ימים, כפי שבקש משה, יתעצמו בתפלה ויבקשו להגאל גאלה שלמה, ויביא הדבר למחלשטונו, על כן בקש מהם: "רק הרחק לא תרחיקו ללכת" - אל תרחיקו לבקש בתפלתכם בקשות מפלגות, אלא אדרבה: "העתירו בעדי" - התפללו לשלומה של מלכות (אמרי שפר').

בין חול ושמים

כשעה החילים הטורקים כבר יפטרו באזור.

הרב מוצפי מתכופף אל תרמילו ושוף ממנו סכום גדול של כסף, אותו שמר לשעת חרום. "אני מבקש", הפציר, "חשוב לי מאד להשאיר במערה ולהספיק להתפלל לפני שצא לדרך".

לרגע עלה ניצוץ חמדני בעיניו של המכריח, אך הוא מיד התעשת: "אין על מה לדבר, ארז את חפציה וצא. קח בחשבון שדרך ארצה וקשה עומדת לפנינו. לא תוכל לנוח, אנו גאלץ ללכת במשך שעות רבות ללא הפסקה. אין ברירה, זוהי הדרך היחידה להמלט מפני המפלצת הטורקית - הרי עריקים אנחנו!"

הרב מוצפי עומד בפתח המערה וסוקר את המרחבים האפלים שעוד מעט יעלה בהם אור. כה חשקה נפשו להתפלל, כמו תמיד, עם הגץ החמה. כבר כף הוא הפסיד תפלה במנוו, אך לא להתפלל כותיקין? ומי ערב לו שיוכל להתפלל אחר כך?

ההחלטה קשה מנשא, אך יחד עם כבד משקלה, יודע הרב מוצפי שרק היא זו שתקנה לו שלות נפש.

"אני נשאר כאן", הוא הודיע, "אתפלל ואצטרף אליכם בהמשך".

בני השירה מנסים להניא את הרב מוצפי מלהשאיר באזור הסכנה. "לא תצליח להחליץ מכאן בכחות עצמך", הם משדלים אותו בהגיון. "לא תמצא את פתח המלוט, שליחיו של הצבא הטורקי יתפסו אותך, ומקומך יהיה בעמוד התליה אשר בכפר העיר. לא חבל?"

הרב מוצפי נותר לבדו. החמה מבצבצת מבין ההרים והוא מתחיל להתפלל. במתינות, ברגע ובאהבה, פסוק אחרי פסוק.

התפלה מסתיימת, הוא חולץ את תפלו ומתארגן בזריזות. ההר נצב מולו, כרסתי ומאים, והוא מתחיל לטפס עליו בזריזות. אגלי זעה שוטפים אותו ואינם מצליחים לרחץ ממנו את הפחד. אך לבו שלם עם החלטתו. הוא ימהר, אולי יספיק להדביק את קצב השירה ואולי יוכל לראות היכן היא ממקמת כשיגיע לפסגתו של ההר.

הפסגה מצפה לו, חושפת בפניו נוף קסום של חול ושמים. הוא מוריד את עיניו אל עבר מדרונו של ההר, ואז רואה אותם: מתחתיו צועדת השירה שלו, מקפת בז'נדרמים טורקים שגשקם שלוף. השירה שלו נתפסה. גורלם ידוע וברור.

עומד רבי בן ציון מוצפי זצ"ל בין חול ושמים, ומודה לקב"ה שהציל אותו ממות בטוח ונתן לו את הכחות לעמד על שלו ולהתפלל כותיקין כמו תמיד, גם ביום הזה.

'שבילי התורה' פרשת וירא

ברחובות ואוספים את הגברים בכח, יהודים וגויים כאחד, כדי לצרפם אל הצבא.

אם נתפס אדם שקבל צו ולא התניב, ימצאו אותו כלם למחרת מתנווד על עמוד התליה שבכפר העיר. ללא רחמים וללא מצפון משכו הטורקים את האנשים בכח מבתיהם וגיסו אותם.

רבי בן ציון מאיר מוצפי זצ"ל, מרבני העיר בגדד, בנו של רבי יחזקאל מוצפי זצ"ל - ראש ישיבת 'מדרש בית זילכה' - אברך צעיר ותלמיד חכם, נאלץ להפרד מאשתו ומילדיו הקטנים ולברח לכוון צפון. אם ישאר בביתו, מן הסתם יגיס בקרוב, וככל הנראה לא יזכה לראות שוב את בני משפחתו.

בשעת לילה מאחרת צרר הרב מוצפי את טליתו ותפלו ומעט מזון הכרחי ועזב את הבית בחשא.

הוא היה היהודי היחיד בתוך קבוצת מסלמים שהתעתדה לברח אל ההרים שבצפון עירן בהדרכתם של מדריכים מקצועיים ששכרו, אשר הואילו לקחתם אל האזור הבטוח עד אשר יוכלו לשוב בחזרה.

הדרך המפרכת לא הייתה קלה. הפחד שפא יתפסו אותם הזנדרמים העיק על הצעידה שפבר כף התרחשה בדרכים עקלקלות בנסיון להמלט באפן בטוח.

עם רדת החשכה נעצרה השירה כדי לנוח ולאגר כחות לקראת היום הבא.

המכריחים הובילו אותם אל מערה השוכנת בנקיק ההר, שם יוכלו להניח את הראש ולהתנתק לכמה שעות מן החרדה הקיומית הלופתת.

כלם ישנו מלבד הרב מוצפי, שישב בפנה שקטה והגה במתיקות בתורה הקדושה.

שקט. רק קול נחירות אנשי הקבוצה ממלא את המערה. ריח חור מציץ מעם הפתח ומטיל על המערה אור קלוש.

"מהר, לקום!" מאיץ המכריח הראשי, "עלינו לצאת לדרך בעוד דקות מספר!"

"האם נתן לחכות ולצאת לדרך בעוד שעה?" שואל הרב בן ציון בזריזות. "בעוד שעה יגיע זמן הגץ החמה, אז אוכל לעמוד לתפלת שחרית".

המכריח צחק והסביר שעליהם להעפיל אל רום ההר ולהספיק לרדת אותו לפני שילכדו אותם עיניהם של הזנדרמים הטורקים. אם יחמיצו את המועד, יהיו חשופים במשך כל היום אל הסכנה. הצפי האמור הוא שבעוד

היתה זו שעת לילה מאחרת ואפלה. דמות כהה הסתננה בחשאי מאחד הבתים, הביטה לצדדים ובאין איש רואה, חמקה החוצה ונסה בשקט עד אשר נעלמה בעקול הרחוב.

הימים הם ימי מלחמת העולם הראשונה. טורקיה חוברת אל גרמניה ובנות בריתה ומסיעת להן במאמץ המלחמתי.

בצבא טורקיה, הידוע בנחשלותו ובתנאים הגרועים שהוא מציע לחיליו, חסר כח אדם. דרושים חילים שיצטרפו אליו כדי להדף

בני השירה מנסים להניא את הרב מוצפי מלהשאיר באזור הסכנה. "לא תצליח להחליץ מכאן בכחות עצמך", הם משדלים אותו בהגיון. "לא תמצא את פתח המלוט, שליחיו של הצבא הטורקי יתפסו אותך, ומקומך יהיה בעמוד התליה אשר בכפר העיר. לא חבל?"

רחוב אל ראשיד בגדד

את האויב ולנצח במלחמה. זהו הזמן שבו כל נתיני האימפריה העותמאנית מצטווים להתגייס, והצו נחתם ונתן.

כל בר דעת ידע כי הסכומים לחזר משדה הקרב אחרי שרות בצבא הטורקי הם קלושים, ולו רק בגלל אפיו האכזרי של הצבא. חילים רבים שגשלו לחזית מעולם לא חזרו ממנה, ובני משפחותיהם לא ידעו עד אחרית ימיהם מה עלה בגורלם. הגלזול בחיי אדם היה מפרסם וידוע בקרב הצבא הטורקי הידוע לשמצה. הכל עשו מאמצים כדי לחמק מגזרת גיוס נוראה זו.

גם בעיר בגדד שבעירך נושבות רוחות מלחמה. הזנדרמים הטורקים מסתובבים

— הפסקה בין קריאת שמע לברכותיה —

לדעת הש"ך, לא יענה אמן אחר ברכה זו כששומעה מפיו, לפי שאין להפסיק בינה לבין קריאת שמע, ויש אומרים שאף העומד אחר ברכת "ויצר המאורות" או "המעריב ערבים" - בערבית לא יענה אמן, כששומע מי שמסיים ברכה זו. ואולם הרמ"א חולק וסובר שהעומד אחר הברכות הקודמות לקריאת שמע, מתר לו לענות אמן פדיון העומד בין פרקי קריאת שמע וברכותיה³, אך מכל מקום כתבו הפוסקים שהעומד אחר ברכת "הבוחר בעמו ישראל באהבה", לא יפסיק לענות אמן אחר הברכות, אלא רק אם שומע ברכה זו⁴.

כדי ליצאת ידי חובת כל הדעות כתבו הפוסקים שלכתחלה ישתדל האדם לסיים ברכת "הבוחר בעמו ישראל באהבה" יחד עם שליח הצבור, שאז לכלי עלמא, אין לו לענות אמן, לפי שאין אדם עונה אמן אחר ברכת עצמו⁵.

לסיים ברכת "הבוחר" לפני החזן כדי לענות אמן אחריו, מכל מקום כתב הש"ך (הק' מסכת תמיד גר מצוה אות מז) שגם לדעת הסוברים שאין לברכות הקודמות לקריאת שמע דין ברכת המצוה, מכל מקום אין להפסיק בין ברכת "הבוחר" לקריאת שמע, לפי שאין להפסיק בין "אהבה" המזכרת בברכה ל"יראה" שבקבלת על מלכות שמים בקריאת שמע. לאור זאת כתבו האחרונים (אל"ה רבה' שם ד; 'שערי תשובה' שם ה) שלכתחלה טוב שהצבור יסיימו ברכת "הבוחר בעמו ישראל באהבה" יחד עם הש"ך, שאז לכלי עלמא אין לענות אמן, לפי שאין אדם עונה אמן אחר ברכת עצמו. ואולם אם סיים ברכה זו לפני הש"ך יענה אמן פדעת הרמ"א, וכן פסק המ"שנה ברורה' (שם כה).

ומנגד, יש מן האחרונים שהעתיקו את דברי הרמ"א גם לכתחלה, ולא הזכירו את דברי הש"ך שכתבו על פי תורת הסוד, וראה בספר 'הלכות יום ביום' (הערה 54) שפנה את דעות האחרונים הסוברים כן. וראה בספר 'מקור חיים' (סא ג) שכתב שאדרבה יש לזהר לענות אמן אחר ברכת "הבוחר בעמו ישראל", לפי שרב העולם אינם נזהרים בעניית אמן אחר ברכה זו, אלא מתחילים מיד בקריאת שמע.

כתב האש"ל אברהם' (לרא"ד מבוטשאטש, שם ד) שמי שקרא קריאת שמע בלא ברכותיה לפני התפלה כדי לצאת ידי חובתו (ראה שו"ע ס ב, ובגושאי כלים שם) כאשר חוזר וקורא את שמע בברכותיה בסדר התפלה, אינו צריך להקפיד שלא להפסיק בין ברכת "הבוחר" לקריאת שמע, כשחוזר וקורא את שמע בברכותיה בסדר התפלה, שפיון שאינו מקים עתה את מצות קריאת שמע, לכלי עלמא אין להחשיב את הברכות הקודמות כברכות המצוות.

ה'כף החיים' (שם) מוסיף ומבאר שאף שה'ש"ך ערוך' נקט פדעת הסוברים שאין להפסיק בעניית אמן אחר שתי ברכות אלו, מכל מקום לכתחלה עדיף שיסיימו הצבור ברכות אלו יחד עם הש"ך, שאז לכלי עלמא אין לענות אמן, לפי שאין אדם עונה אמן אחר ברכת עצמו.

והנה דיון זה ענינו רק לגבי עניית אמן אחר הברכה שאותה סיים המתפלל, וכן לגבי שאר אמנים שהתירו לענות רק בין פרקי קריאת שמע וברכותיה, ואולם אותן אמנים ושארי הדברים שבקדשה שהתירו לענות אף באמצע פרקי קריאת שמע וברכותיה, מתירים אף לעומד בין הברכות לקריאת שמע (כסף משנה' קריאת שמע ב זי בשם רבנו יונה, הביאו הפרי חדש' סו א, וה'כף החיים' שם כז).

3. הרמ"א (או"ח סא ג) פוסק כשיטת הרא"ש (שם) שברכות קריאת שמע אינן כברכת המצוה, ולכך מתר להפסיק בעניית אמן ביניהן לקריאת שמע, וכתב המ"שנה ברורה' (שם כה) שכן הסכימו האחרונים להלכה.

4. 'משנה ברורה' (נט כה) בשם 'דרך החיים' (ד"ני קר"ש יח). ואולם מהפרי מגדים' (גא א"א ג) משמע שאף העומד בין ברכת אהבה לקריאת שמע יכול לענות כל אמן שהתירו לענות לעומד בין פרקי קריאת שמע וברכותיה, וראה בספר 'הלכות יום ביום' (תפלה ח"ב פרק ו אות ל) שאף דעת הגר"א כן.

והנה ה'דרך החיים' (שם) כותב שאותן אמנים ודברים שבקדשה שמתר לענות אף לעומד באמצע פרקי קריאת שמע וברכותיה, מתר אף להפסיק להן בין ברכת אהבה לקריאת שמע. ומסתבר שהמשנה ברורה' לא הביא דבריו אלו, לפי שהן מלתא דפשיטא, שהרי שהרי פמבאר לעיל הערה 2 אף לדעת ה'ש"ך ערוך' מתר לענותם.

5. אף שלדעת הרמ"א (סא ג) נכון לכתחלה

1. ה'בית יוסף' (או"ח נט) מביא מחלקת ראשונים בגדרן של ברכות קריאת שמע: לדעת הרמב"ם (ברכות א יז) הברכות שמברכים לפני קריאת שמע הן כשאר ברכת המצוות שמברכים לפני קיום מצוה, ולכך אין להפסיק בינן לבין קריאת שמע [וראה מאירי (ברכות יא ב) שמי שאינו יודע לברך ברכות קריאת שמע, יברך לפני קריאתו: "אשר קדשנו במצותיו וצונו לקרא את שמע"]. ואולם הרא"ש (בשו"ת כלל ד סי' יט, הביאו הטור שם) חולק וסובר שברכות קריאת שמע הן ברכות שבח שנתקנו בפני עצמן וסדרו חכמים לברכן לפני קריאת שמע, ולפיכך אין להן דין ברכת המצוות, ומתר להפסיק בינן לבין קריאת שמע כדי לענות אמן (וראה 'משנה ברורה' נט כד, כה). ה'בית יוסף' הכריע להלכה פדעת הרמב"ם שדין ברכות קריאת שמע כדין ברכת המצוה, וכך פסק בש"ך ערוך' (שם ד): "ולא יענה אמן אחר סיום 'הבוחר בעמו ישראל באהבה', משום דהוי הפסק".

2. המ"שנה ברורה' (שם כד; 'באור הלכה' שם) כתב שה'ש"ך ערוך' לא הקפיד אלא על הפסקה בין קריאת שמע לברכה הסמוכה לה לפנייה, אולם העומד אחר ברכת "ויצר" או "המעריב ערבים" מתר לו לענות אמן אף לדעת ה'ש"ך ערוך', כדין העומד בין הפרקים בקריאת שמע וברכותיה [וראה רמב"ן (ברכות יא ב) שכתב להדיא שרק הברכה הסמוכה לקריאת שמע דינה כברכת המצוה, אבל הברכה הקודמת אינה אלא ברכת שבח]. ואולם ה'כף החיים' (נט כו) סובר שלדעת ה'ש"ך ערוך' אין להפסיק לעניית אמן אחר שתי הברכות הקודמות לקריאת שמע, לפי שלשתיהן יש דין כברכת המצוה (וראה שם שפנה פוסקים רבים הסוברים כן, וש"ך אף עולה מדברי בעל ה'ש"ך ערוך' עצמו בספרו 'בית יוסף' (שם), וכן פסק בשו"ת 'ביע אמר' (ח"ג או"ח סי' ו אות ה).

בְּרוּכוֹת מֵאָה בְּרוּכוֹת נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

"לֵכֵן אָמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתָם וְגִאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזֵרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטַיִם גְּדוּלִים" (ו')

בספר 'פענח רזא' (דברים י"ב) כתב שהמקפיד לברך מאה ברכות מדי יום זוכה לראות בגבן בית המקדש.

דבר זה נרמז בפסוק שלפנינו: "לֵכֵן" בגימטריה מאה. "לֵכֵן - אמר לבני ישראל" אמר לבני ישראל שיברכו מדי יום "לֵכֵן"

שממיהם לומר מודים דרבנן אחריה, ועל ברכת הפרש סכת שלום... ועל ירושלים הנאמרת בליל שבת - לפי שממיהם להתחיל אחריה ושמרו' (ושיע ציון).

תְּכַלִּית הַמּוֹכוֹת - לְבַסֵּס הָאֲמוּנָה

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וַיְהִי כַּד בָּרַד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם" (ט כב)

"אל משה נטה" - ראשי תבות אמן, רמז לכך שתכליתן של מכות מצרים היתה לבסס האמונה בלב ישראל, כפי שכתוב בחתימת הגסים (שמות י"א): "וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבַמֶּשֶׁה עַבְדּוֹ" (נפלאות מתורתך ערך אמן).

ברכות, ובשכר שיעידו באמצעותן כי "אני ה'" יזכו להגאל ובהמשך אף לבנות לי משכן שיקבעו בו מאה אדני כסף כנגד מאה הברכות שברכו (ולאשר אמר).

עֲנִית אֲמֹן אַחַר בְּרוּכוֹת הַגְּאֻלָּה

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּבֹד לֵב פְּרַעֲה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם" (ז יד)

"מאן" - אותיות 'אמן', מכאן רמז לכך שהסבה שאין אנו זוכים עדין לגאולה השלמה, היא לפי שאין אנו מקפידים כראוי על ענית אמן, וכפי שכתוב בספר 'דרך משה' (ליום יא) שהגאולה מתארכת לפי שאין נוהרים בענית אמן על ברכת המחזיר שכנינתו לצינון - לפי

שְׁעָרֵי גֹן עֵדֶן

ענית אמן במשנת בעל ההלוא

שֹׁכֵר עֲצוּם עַל פְּעֻלָּה קְלָה

באחת משיחותיו אמר המשגיח רבי אליהו אליעזר דסלר, כי מן השכר המבטח לעוני אמן נתן ללמד על משמעותה של כל מלה שאנו מוציאים מפינו, וכך אמר:

במסכת נדרים (לב א) מובא כי אברהם אבינו נענש שהשתעבדו בניו למצרים, מפני שכאשר הבטיח לו הקב"ה את הארץ, בקש אות ואשור להבטחה זו, באמרו (בראשית טו ח): "במה אדע כי אירשנה". הרי לנו שבשביל אמירת שתי מלים שהשתמע מהם פגם קל בכבוד שמים, נגרם לאבותינו שעבוד נורא של מאתיים ועשר שנים במצרים. שתי מלים הן אלו שחרצו את גורלם של בני ישראל לגלות ממשכת ונוראה.

משום מה נוטים אנו לחשב שרק למלים שהוציא אברהם אבינו מפיו היו השלכות כה גדולות, אלא שאין הדבר כן. עלינו לדעת שגם לכל מלה שאנו מוציאים מפינו, וכן לכל מעשה קל שאנו עושים, יש משמעות עצומה.

נקח לדגמה את מצות ענית אמן, שעליה אמרו חכמים (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן". חכמים גלו לנו שכל יהודי, בכל מצב שהוא, כאשר הוא עומד ועונה אמן בכונת הלב, זוכה הוא בעבור כך לשכר נפלא - לפתיחת כל שערי גן עדן. אף שענית אמן היא פעולה קלה שאינה דורשת הקרבה מיחדת, בכל זאת השכר שמקבל האדם בעבורה, הוא רב ועצום.

'שערי הזמנים' חנכה עמ' רח

ה'מכתב מאליהו' ב"ד בטבת תשי"ד

רבי אליהו אליעזר דסלר נולד בשנת תרנ"ב בהומל (כיום בבלארוס) לאביו רבי ראובן דב, מגדולי בעלי המוסר בדורו ומתלמידיו הקרובים ביותר של הסבא מקלם. בבחרותו למד בישיבת קלם, בתקופת רבי צבי הירש ברוידא, חתנו של הסבא. נסמך להוראה על ידי

ידו, רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי.

בשנת תרפ"ח נסע רבי אליהו אליעזר עם אביו לאנגליה לצורך טפול רפואי של האב, אך כאשר הצעה לו שם משרה רבנית, החליט להשאר באנגליה כדי לחזק את התורה והמצוות בקרב יהודי הממלכה. תחילה כיהן כרב בכמה מקומות ופתח ישיבה בדלסטון, ובראשית שנות הת"ש הצטרף לכולל המפרסם שמוסד בגיטסהד, שם כיהן כמנהל רוחני.

בשנת תש"ז הזמינו רבי יוסף שלמה כהנמן לכהן כמשגיח רוחני בישיבת פויבד' שיסד בבני ברק, שם מסר שיחות עד להסתלקותו בפתאומית מהתקף לב, ביום כ"ד בטבת תשי"ד.

עקרי תורתו בעניני אמונה ומוסר נדפסו בסדרת הספרים 'מכתב מאליהו, חמשה כרכים.

מצטרפים למהפכה

להצטרפות אל מזכ"י הרבים המשכמים קום לענות אמן אחר המתפללים בבית הכנסת, נא מלא את הטפס במכשיר 'נדרים פלוס' ואנו נצר עמך קשר אי"ה לשליחת חמרים.

'הִירָא אֶת דְּבַר ה'

"ראוי לכל אדם להשתדל לרוץ ולהמתין על ענית אמנים, ומי יתן והיה שישתדלו על ענית אמנים כמו על רוח איזה פרוטות. על כגון זה נאמר (משלי ב ד-ה): 'אם תבקשנה כסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'" (חסד לאלפים' לבעל הפלא יועץ' נו א).

ברכות השחר כהלכה

במקור בכונה בתברותא